

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA CHET TILINI O'RGATISH. BOLALAR BOG'CHASIDA INGLIZ TILINI O'QITISHNI TASHKIL ETISHNING XUSUSIYATLARI

Oripova Maftunabonu Olimovna

Buxoro psixologiya va xorijiy tillar instituti, Buxoro, Uzbekistan

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatish usullari yozilgan. Ingliz tili dunyo tiliga aylanib borayotgani sababli bolalar osongina ingliz tilini o'zlashtirib o'rganishi uchun bog'cha yoshidan boshlashi kerak. Maqola shu mavzu yuzasidan tuzilgan.

Kalit so'zlar: erta ta'lim, maktabgacha yosh, chet tili, psixologik jarayonlar, o'yin texnikasi, qofiyalar, qo'shiqlar, ertak.

Hozirgi vaqtda ko'proq ota-onalar maktabgacha ta'lim muassasasida, ya'ni bolalar bog'chasiga borgan davrida chet tilini o'rganish imkoniyatiga qiziqish bildirmoqda. Ayni paytda o'rganish uchun tillarning juda katta tanlovi mavjud jumladan: ingliz, nemis, fransuz, xitoy, yapon. Ammo har doim ingliz tili eng mashhur bo'lib qolmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'rgatish, ularning til qobiliyatlarini erta uyg'otish imkonini beradi. Ko'plab bolalar maktabgacha ta'lim muassasalarida chet tillari bo'yicha to'garak ishlarini faol olib borilmoqdalar, erta rivojlanish markazlarida til o'qitish xizmatlari ham mavjud.

Yaqinda maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatishning ko'plab usullari paydo bo'ldi, chunki tilni o'rganish uchun optimal yosh davri 4 yoshdan 8-9 yoshgacha. E.N. Protasovanning ta'kidlashicha, bu yoshda bolalar allaqachon o'z ona tilining yetarlicha yaxshi shakllangan va yangi tilni o'rganish ongli ravishda kechadi. 9 yoshdan keyin bola nutq mexanizmining moslashuvchanligini yo'qotadi [4].

7 yoshgacha esa, chet tili faqat so'zlashuv nutqi shaklida o'zlashtiriladi. Bola bularning barchasini ona tilini o'zlashtirgandan keyingina alifbo, o'qish va yozishni o'rganadi.

Bularning barchasini inobatga olgan holda, maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatishning to'g'ri tashkil etilishi muhim rol o'ynaydi. 4-9 yoshda bolalar juda faol, izlanuvchan, ular turli xil ishlarni bajarishdan xursand bo'lishadi: rasm chizish, haykaltaroshlik, o'ynash, ishlash, raqsga tushish. Har bir faoliyat turi ma'lum so'z guruhlarini assimilyatsiya qilish uchun katta imkoniyatlar yaratadi, ingliz tili lug'atidan foydalanib, boshlang'ich darajada mulqot qilishga yordam beradi. Shuning

uchun maktabgacha yoshdagi bolalarning yoshi va individual xususiyatlarini hisobga olish va o'yinni metodik usul sifatida qo'llash kerak, ya'ni. bolaning o'zini namoyon qilishi mumkin bo'lgan vaziyatni yaratish. Bolalar ertaklari, she'rlari va boshqalar. Bolalarni darsga jalb qilish, belgilar ularga ma'lum bo'lishi lozim, keyin ularga qiyinchiliklarni yengishga yordam berib, bolalar leksik va grammatik materialni sezmasdan o'rganadilar. Mashg'ulotlar mobil, hayajonli, "jonli" bo'lishi kerak, o'quv materiallari turli xil axborot vositalarida (audio, video, foto, kollaj va boshqalar) taqdim etilishi kerak, ish turlarini tez-tez o'zgartirish, dinamik pauzalardan foydalanish, yorqin va rang-barang ko'rgazmali qurollar bo'lishi kerak, chunki bu yoshda bolalar ko'pincha ular uchun tushunarsiz yoki qiziq bo'lmasa, chalg'ishadi.

O'yin darsini qurish sxemasi quyidagicha ko'rinadi:

- Kirish;
- Asosiy qism;
- Yakuniy qism.

Darsning kirish qismida o'qituvchi ba'zi marosimlar bilan tanishtiradi va ularga rioya qiladi: salomlashish, xayrlashish, ob-havo haqida suhbatlashish. Bunday marosimlar bolalarni chet tillarida muloqot qilishga moyil qilib qo'yadi, ingliz tiliga o'tishni osonlashtiradi. Fonetik mashqlar majburiy ravishda amalga oshiriladi, bu bolalarning artikulyar apparatlarini keyingi ishlarga tayyorlaydi. O'yin vaziyatini yaratish bolalar tomonidan nutq mashqlarini ishtiyoq bilan bajarishga yordam beradi.

[3]

Asosiy qism o'qituvchining ixtiyoriga ko'ra:

- Yangi materialni tanishtirish uchun o'yinlar;
- nutq ko'nikmalarini mustahkamlash va tizimlashtirishga qaratilgan o'yin shaklidagi mashqlar;

- Mintaqaviy fanlarni kiritish.

Yakuniy qismda o'rganilgan so'zlar bilan ochiq o'yinlar rejalashtirilgan.

Darsga qo'yiladigan asosiy talablarni ajratib ko'rsatish kerak:

- Vaqt - 10-15 daqiqa (kichik maktabgacha yoshda); 30-35 daqiqa (katta maktabgacha yoshda);

- Mashq integrallashtirilgan bo'lishi mumkin (masalan: ingliz tili + mehnat faoliyati);

- Guruh – sinfda bolalarni birlashtirishning asosiy tashkiliy shakli;

- Mashg'ulotlar ma'lum vaqtlarda o'tkaziladi;

- Ingliz tili zonasini yaratish maqsadga muvofiq: Angliyaga ta'luqli suvenirilar, plakatlar, alifbo, o'rganilayotgan tilning davlat bayrog'i, o'yinchoqlar;

- Darslar odatda gilamda va yarim doira ichida joylashtirilgan stullarda o'tkaziladi;

- Bolalarning maksimal soni 10-12 nafar;
- Bayramlar har ikki oyda bir marta ingliz tilida o‘tkaziladi. [2]

Ota-onalar bilan ishlashni unutmash zarur. O‘qituvchi ota-onalarni yaqinlashib kelayotgan bayramlar ingliz tilida o‘tkazilishi haqida xabardor qiladi, ko‘pincha ularni bunday tadbirlarni tayyorlashga jalb qilinadi (sahnani, ofisni bezash, spektakl uchun liboslar tayyorlash)

Ingliz tilini erta o‘qitish usullarining mualliflari, darslarda faqat ingliz tilida gaplashadigan o‘yinchoqlardan foydalanishni tavsiya qiladilar: salomlashing, xayrlashing, hol-ahvol so‘rang, qo‘shiq ayting, yangi so‘zlarni talaffuz qiling. Bolalar bu o‘yinchoqni yaxshi ko‘radilar va uni ko‘rishni intiqlik bilan kutishadi [1].

Bundan tashqari, tilni o‘zlashtirishda qobiliyatli bo‘lgan bolalarni erta bosqichda aniqlash va ularni maktabda chet tilini yanada jiddiy o‘rganishga tayyorlash mumkin bo‘ladi. Shunday qilib, bolalar bog‘chasida chet tilini to‘g‘ri tashkil etish, bolalarni o‘qitish, tarbiyalash va rivojlantirish muammolarini hal qilishga yordam beradi, eng muhimi, keyinchalik chet tilini o‘rganishga bo‘lgan qiziqish uyg‘otadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Krasnyukova A. A. «Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o‘rgatishning ba’zi jihatlari» <http://www.prodlenka.org/doshkolnoe-obrazovanie/nekotorye-aspekty-obucheniia-inostrannomu-iazyku-detei-doshkolnogo-vozhraata.html>
2. Nasibulina T. V. «Ingliz tilini o‘qitishning dastlabki bosqichida musiqa va qo‘shiqlardan o‘quv materiallari sifatida foydalanish» <http://festival.1september.ru/articles/508723/>
3. Skorikova T. I. «Ingliz tilidagi o‘quv faoliyati jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarda leksik ko‘nikmalarni shakllantirish xususiyatlari.» <http://nsportal.ru/detskiy-sad/razvitiye-rechi/2013/08/27/osobennosti-formirovaniya-leksicheskikh-navykov-u-detey>
4. Protasova E.Yu., Rodina N.M. Bolalikda ko‘p tillilik / E.Yu. Protasov. - Sankt-Peterburg, 2005. - B. 72-84.